

Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (üheksas koda)

8. september 2022 *

Eelotsusetaotlus – Õigusalane koostöö tsiviilasjades – Kohtualluvus ning kohtuotsuste tunnustamine ja täitmine tsiviil- ja kaubandusajades – Määrus (EL) nr 1215/2012 – Artikli 24 punkt 4 – Erandlik kohtualluvus – Kohtualluvus patentide registreerimise või kehtivuse asjades – Kohaldamisala – Kolmandas riigis esitatud patenditaotlus ja väljaantud patent – Leiutaja staatus – Isik, kellele kuulub õigus leiutisele

Kohtuasjas C-399/21,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Svea hovrätti (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus, Rootsi) 17. juuni 2021. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 28. juunil 2021, menetluses

IRnova AB

versus

FLIR Systems AB,

EUROOPA KOHUS (üheksas koda),

koosseisus: koja president S. Rodin, kohtunikud L. S. Rossi ja O. Spineanu-Matei (ettekandja),

kohtujurist: P. Pikamäe,

kohtusekretär: A. Calot Escobar,

arvestades kirjalikku menetlust,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

- IRnova AB, esindajad: P. Kenamets ja F. Lüning,
- FLIR Systems AB, esindajad: *advokater* J. Melander ja O. Törngren,
- Euroopa Komisjon, esindajad: M. Gustafsson ja S. Noë,

arvestades pärast kohtujuristi ärakuulamist tehtud otsust lahendada kohtuasi ilma kohtujuristi ettepanekuta,

* Kohtumenetluse keel: rootsi.

on teinud järgmise

otsuse

- 1 Eelotsusetaotlus käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (ELT 2012, L 351, lk 1; edaspidi „Brüsseli Ia määrus“) artikli 24 punkti 4 tõlgendamist.
- 2 Taotlus on esitatud IRnova AB ja FLIR Systems AB vahelises kohtuvaidluses selle üle, kuidas määrata kindlaks isik, kellele kuulub õigus leiutistele, mida hõlmavad kolmandates riikides esitatud patenditaotlused ja neis välja antud patendid.

Õiguslik raamistik

Brüsseli Ia määrus

- 3 Brüsseli Ia määruse põhjenduses 34 on märgitud:

„Tuleks tagada [27. septembri 1968. aasta] konventsiooni [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 1972, L 299, lk 32), nõukogu 22. detsembri 2000. aasta] määruse (EÜ) nr 44/2001 [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (EÜT 2001, L 12, lk 1; ELT eriväljaanne 19/04, lk 42)] ja käesoleva määruse vaheline järjepidevus ning selleks tuleks ette näha üleminekusätted. Järjepidevust on vaja ka Euroopa Liidu Kohtu tõlgendustes [27. septembri 1968. aasta] konventsiooni [kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades] ja seda asendavate määruste kohta.“

- 4 Määruse artiklis 1 on sätestatud:

„1. Käesolevat määrust kohaldatakse tsiviil- ja kaubandusajade suhtes igat liiki kohtutes. Eelkõige ei kohaldata seda maksu-, tolli- ja haldusajade suhtes ega riigi vastutuse suhtes tegevuse või tegevusetuse eest riigivõimu teostamisel (*acta iure imperii*).“

2. Käesolevat määrust ei kohaldata järgmise suhtes:

- a) füüsiliste isikute perekonnaseis või õigus- ja teovõime, abielusuhtest või suhtele kohaldatava õiguse kohaselt abielule sarnase toimega suhtest tulenevad varalised õigused;
- b) pankrotimenetlus, maksejõuetute äriühingute või muude juriidiliste isikute likvideerimismenetlus, kohtumenetlus, kompromissi tegemine ja muud sellised menetlused;
- c) sotsiaalkindlustus;
- d) vahekohtumenetlus;
- e) perekonna-, sugulus-, abielu- või hõimlussuhetest tulenevad ülalpidamiskohustused;
- f) testamendid ja pärimine, sealhulgas surma tagajärjel tekkivad ülalpidamiskohustused.“

- 5 Määruse II peatükk „Kohtualluvus“ sisaldab kümmet jagu. Määruse II peatüki 1. jaos „Üldsätted“ asuva artikli 4 lõikes 1 on sätestatud:

„Käesoleva määruse kohaselt esitatakse hagi isikute vastu, kelle alaline elukoht on liikmesriigis, selle liikmesriigi kohtutesse sõltumata nende kodakondsusest.“

- 6 Brüsseli Ia määruse II peatüki 6. jakku „Erandlik kohtualluvus“ kuuluvas artiklis 24 on sätestatud:

„Poolte alalisest elukohast olenemata allub asi erandlikult järgmistele liikmesriigi kohtutele:

[...]

- 4) menetluste puhul, mis seonduvad patentide, kaubamärkide, disainilahenduste või muude sarnaste hoiuleandmise või registreerimisele kuuluvate õiguste registreerimise või kehtivusega, olenemata sellest, kas küsimus tõusetub hagi või vastuväite vormis, selle liikmesriigi kohtutele, kus hoiulevõtmist või registreerimist taotletakse, kus see on toimunud või kus see loetakse toimunuks liidu õigusakti või rahvusvahelise konventsiooni tingimuste kohaselt.

Ilma et see piiraks 5. oktoobril 1973 Münchenis allakirjutatud Euroopa patentide väljaandmise konventsiooniga Euroopa Patendiametile antud pädevust, alluvad liikmesriigi kohtutele erandlikult asjad, mis puudutavad kõnealuse liikmesriigi suhtes väljaantud Euroopa patentide registreerimist või kehtivust;

[...]“.

Rootsi õigus

Patendiseadus (1967:837)

- 7 Patendiseaduse (1967:837) (patentlagen (1967:837)) §-s 17 on sätestatud:

„Kui keegi väidab patendiametis, et talle kuulub eelisõigus leiutisele ja selle suhtes on kahtlus, võib patendiamet määrata kaebajale tähtaja kohtusse pöördumiseks ja kui kaebaja seda ei tee, ei võeta seda kaebust patenditaotluse läbivaatamise käigus arvesse.

Kui kohtus on pooleli vaidlus eelisõiguse üle leiutisele, võib patenditaotluse läbivaatamise peatada, kuni kohus on vaidluse lõplikult lahendanud.“

- 8 Selle seaduse §-s 18 on sätestatud:

„Igaüks, kes tõendab patendiametis, et tal on eelisõigus leiutisele, võib nõuda, et patendiamet kannaks taotluse üle tema nimele. Patenditaotluse ülevõtja peab tasuma uue taotluse esitamise lõivu.

Kui taotlus ülevõtmise kohta on esitatud, ei saa taotluse menetlemist lõpetada, taotlust tagasi lükata ega rahuldada enne taotluse kohta lõpliku otsuse tegemist.“

9 Kõnealuse seaduse § 53 esimeses lõigus on sätestatud:

„Kui patent on välja antud mõnele muule isikule kui isik, kellele kuuluvad õigused § 1 alusel, kannab kohus selle isiku nõudel patendi talle üle. Kohaldatakse § 52 kuuenda lõigu sätteid hagi esitamise tähtaegade kohta.

[...]“.

10 Sama seaduse § 65 esimeses lõigus on sätestatud:

„Käesoleva seadusega hõlmatud küsimustes on pädev kohus Patent- och marknadsdomstolen [(patendi- ja kaubanduskohus, Rootsi)]. Sama kehtib eelisõiguse kohta leiutisele, mille kohta on esitatud patenditaotlus.

[...]“.

Seadus (1978:152) Rootsi kohtute pädevuse kohta teatavates patendiõigusega seotud kohtuasjades

11 Seaduse (1978:152) Rootsi kohtute pädevuse kohta teatavates patendiõigusega seotud kohtuasjades (lagen (1978:152) om svensk domstols behörighet i vissa mål på patenträttens område m.m) aluseks on 5. oktoobril 1973 Münchenis allkirjastatud 5. oktoobri 1973. aasta Euroopa patentide väljaandmise konventsioonile lisatud kohtualluvuse ja Euroopa patendi saamise õigust käsitlevate otsuste tunnustamise protokoll (tunnustamisprotokoll).

12 Selle seaduse §-s 1 on sätestatud:

„Euroopa patenditaotluse esitaja vastu algatatud hagide suhtes, milles nõutakse, et Rootsis või mõnes teises 5. oktoobri 1973. aasta Euroopa patendikonventsioonile lisatud tunnustamisprotokolli osalisriigis tunnustatakse õigust vaidlusaluse patenditaotluse esemeks olevale leiutisele, kohaldatakse § 2–6 ja 8. Mõiste „osalisriik“ tähendab sellisel juhul riiki, kellele nimetatud protokoll on siduv.“

13 Selle seaduse §-s 2 on sätestatud:

„§-s 1 nimetatud menetluse võib algatada Rootsi kohtutes:

1. kui kostja alaline elukoht on Rootsis,
2. kui hageja alaline elukoht on Rootsis ja kostja ei ela alaliselt mõnes osalisriigis,
3. kui pooled on kirjalikus kokkuleppes või kirjalikult kinnitatud kokkuleppes määranud, et kõik vaidlused lahendab Rootsi kohtus.“

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimus

14 IRnova ja FLIR Systems on infrapunatehnoloogiaga tegelevad äriühingud, kelle registrijärgne asukoht on Rootsis. Varem olid nad omavahel kaubandussuhtes.

- 15 IRnova esitas 13. detsembril 2019 Patent- och marknadsdomstolenile (patendi- ja kaubanduskohus) hagi, milles palus eelkõige tuvastada, et tal on eelisõigus leiutistele, millele on osutatud rahvusvahelistes patenditaotlustes, mida seejärel täiendati Euroopa, USA ja Hiina patenditaotlustega, mille FLIR oli esitanud 2015. ja 2016. aastal, ning USA patentidega, mis olid välja antud FLIRile tema esitatud taotluste alusel.
- 16 Oma hagi väitis IRnova sisuliselt, et need leiutised on loonud üks tema töötaja, keda seetõttu tuleb pidada nende leiutajaks või vähemalt kaasleiutajaks. IRnova väitis seega, et leiutaja tööandjana ja seega isikuna, kellele kuulub õigus leiutisele, tuleb teda pidada nende leiutiste omanikuks. FLIR oli aga eelmises punktis nimetatud taotlused esitanud enda nimel, ilma et ta oleks neid omandanud või olnud muul alusel selleks õigustatud.
- 17 Patent- och marknadsdomstolen (patendi- ja kaubanduskohus) otsustas, et IRnova hagi Euroopa patenditaotlustega hõlmatud leiutiste kohta kuulub tema pädevusse. Seevastu leidis ta, et tema kohtualluvusse ei kuulu hagi, mis puudutab väidetavat õigust leiutistele, mida hõlmavad FLIRi esitatud Hiina ja USA patenditaotlused ning FLIRile väljastatud USA patendid, põhjendades seda sisuliselt sellega, et hagi, mis puudutab viimati nimetatud leiutiste leiutaja kindlaksmääramist, on seotud patentide registreerimise ja kehtivusega. Seda seost arvesse võttes kuulub asjaomane vaidlus Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 kohaldamisalasse, mistõttu ei kuulu see Rootsi kohtute alluvusse.
- 18 IRnova kaebas otsuse kohtualluvuse puudumise kohta edasi eelotsusetaotluse esitanud kohtusse Svea hovrätti (patendi- ja kaubandusasjade apellatsioonikohus, Rootsi).
- 19 Selle kohtu sõnul kuulub tema menetluses olev vaidlus Brüsseli Ia määruse kohaldamisalasse, kuna selle eesmärk on tuvastada eelisõiguse olemasolu leiutisele, ning seega on tegemist tsiviil- ja kaubandusajaga. Eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib siiski teada, kas Rootsi kohtud on pädevad lahendama vaidlust, mille eesmärk on tuvastada sellise õiguse olemasolu teatavale leiutisele, mis tuleneb väidetavast leiutaja või kaasleiutaja staatusest. Tema sõnul näeb selle määruse artikli 24 punkt 4 ette, et „patentide [...] registreerimise või kehtivusega“ seotud asjad alluvad erandlikult selle liikmesriigi kohtutele, kus registreerimist taotletakse või kus see on toimunud. Seda erandlikku kohtualluvust põhjendavad ühelt poolt asjaolu, et neil kohtutel on paremad võimalused selliste vaidluste lahendamiseks, mis puudutavad patendi kehtivust, registreerimistaotluse esitamist või registreerimist, ning teiselt poolt asjaolu, et patentide väljastamine eeldab riikliku haldusasutuse sekkumist, mis näitab, et patendi väljaandmine kuulub riikliku suveräänsuse teostamise alla. Kuigi Euroopa Kohtu praktikast tuleneb, et erandliku kohtualluvuse alla ei kuulu vaidlus, mis puudutab üksnes küsimust, kes on patendi omanik, ei anna see kohtupraktika siiski otseseid juhiseid selle kohta, kas nimetatud artikli 24 punkt 4 on kohaldatav käesoleval juhul.
- 20 Käesoleval juhul on eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul võimalik asuda seisukohale, et tema menetluses olev vaidlus on seotud patendi registreerimise või kehtivusega selle sätte tähenduses. Selleks et teha kindlaks patenditaotluste või asjaomaste patentidega hõlmatud leiutiste õiguse omanik, tuleb selle kohtu arvates välja selgitada nende leiutiste autor. Selline hindamine hõlmab patendinõudluste tõlgendamist ja väidetavalt eri leiutajate vastava panuse analüüsi nendesse leiutistesse. Seega võib leiutise õiguste omaniku kindlaksmääramine anda põhjust hinnata materiaalse patendiõiguse alusel, milline panus arendustöösse tõi kaasa uudsuse või leiutamise kui sellise, ning tekitada küsimusi registreerimisriigi patendiõigusest tuleneva kaitse ulatuse kohta. Peale selle kujutab asjaolu, et patenditaotluse esitajal ei ole õigust esitada patenditaotlust, endast tühistamise alust.

- 21 Neil asjaoludel otsustas Svea hovrätt (patendi- ja kaubandusajade apellatsioonikohus, Rootsi) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmise eelotsuse küsimuse:

„Kas [Brüsseli Ia määruse] artikli 24 punktis 4 ette nähtud erandlik kohtualluvus hõlmab hagi, milles palutakse leiutajaks või kaasleiutajaks olemise väitele tuginedes tuvastada eelisõigus kolmandas riigis esitatud riigisiseste patenditaotluste ja registreeritud patentidega hõlmatud leiutisele?“

Eelotsuse küsimuse analüüs

- 22 Euroopa Kohtu väljakujunenud praktikast nähtub, et ELTL artiklis 267 sätestatud liikmesriigi kohtute ja Euroopa Kohtu vahelises koostöömenetluses on Euroopa Kohtu ülesanne anda liikmesriigi kohtule vajalik vastus, mis võimaldaks viimasel lahendada poolelioleva kohtuasja. Seda arvestades peab Euroopa Kohus talle esitatud küsimused vajaduse korral ümber sõnastama (26. aprilli 2022. aasta kohtuotsus Landespolizeidirektion Steiermark (kontrolli maksimaalne kestus sisepiiridel), C-368/20 ja C-369/20, EU:C:2022:298, punkt 50 ning seal viidatud kohtupraktika).
- 23 Kuigi käesolevas asjas puudutab küsimus kohtualluvust vaidluses, mis puudutab eelisõiguse olemasolu riigisiseste patenditaotlustega ja kolmandas riigis registreeritud patentidega hõlmatud leiutistele, tuleneb käesoleva kohtuotsuse punktidest 17 ja 18, et eelotsusetaotluse esitanud kohtule esitatud hagi käsitleb üksnes Rootsi kohtute pädevust lahendada vaidlus, mis puudutab Hiina ja USA patenditaotlustega ning USA patentidega hõlmatud eelisõiguse olemasolu.
- 24 Neil asjaoludel tuleb asuda seisukohale, et eelotsusetaotluse esitanud kohus soovib oma eelotsuse küsimusega sisuliselt teada, kas Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et see on kohaldatav vaidlusele, milles soovitakse hagiga, mis tugineb väidetavale leiutaja või kaasleiutaja staatusele, kindlaks teha, kas isikule kuulub õigus leiutistele, mida hõlmavad kolmandates riikides esitatud patenditaotlused ja väljastatud patendid.
- 25 Sellele küsimusele vastamiseks tuleb esiteks kindlaks teha, kas selline kolmanda riigi territooriumil asuva rahvusvahelise elemendiga õiguslik olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, kuulub Brüsseli Ia määruse kohaldamisalasse.
- 26 Vaidlus põhikohtuasjas on tekkinud kahe äriühingu vahel, kelle registrijärgne asukoht on samas liikmesriigis, ning selle eesmärk on kindlaks määrata, kes on samuti Rootsis tekkinud õiguse omanik, nimelt õiguse leiutistele, mida hõlmavad esitatud patenditaotlused ja väljaantud patendid, mida käsitletakse põhikohtuasjas. Selle vaidluse ainus rahvusvaheline element seisneb asjaolus, et see puudutab eelkõige patenditaotlusi ja patente, mis on esitatud või välja antud kolmandates riikides, nimelt Hiinas ja USAs. See rahvusvaheline element ei asu seega ühegi liikmesriigi territooriumil.
- 27 Sellega seoses tuleb meenutada, et Euroopa Kohus on juba otsustanud, et 27. septembril 1968 vastu võetud konventsiooniga kohtualluvuse ja kohtuotsuste täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades (edaspidi „Brüsseli konventsioon“) ette nähtud kohtualluvuse eeskirjade kohaldamine nõuab rahvusvahelise elemendi olemasolu (1. märtsi 2005. aasta kohtuotsus Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, punkt 25).

- 28 Kuigi see element tuleneb enamasti kostja alalisest elukohast, võib see tuleneda ka vaidluse esemest. Sellega seoses on Euroopa Kohus nimelt leidnud, et asjaomase õigussuhte rahvusvaheline laad ei pea tingimata tulenema sellest, et vaidluse sisu või vaidluse poolte alaline elu- või asukoht on seotud mitme osalisriigiga. Asjaomase õigussuhte rahvusvaheline laad võib tuleneda ka sellest, et osalisriik ja kolmas riik on vaidlusega seotud näiteks nii, et hageja ja ühe kostja alaline elukoht on osalisriigis, kuid vaidlusalused sündmused toimuvad kolmandas riigis, kuna selline olukord võib tõstatada osalisriigis kohtute rahvusvahelise pädevuse kindlakstegemisega seotud küsimusi (vt selle kohta 1. märtsi 2005. aasta kohtuotsus Owusu, C-281/02, EU:C:2005:120, punkt 26).
- 29 Lisaks, nagu nähtub Brüsseli Ia määruse põhjendusest 34, kehtib tõlgendus, mille Euroopa Kohus andis selle konventsiooni ja määruse nr 44/2001 (edaspidi „Brüsseli I määrus“), mis selle asendab, sätete kohta ning ka Brüsseli Ia määruse, millega omakorda asendati Brüsseli I määrus, sätete kohta, kui vastavaid sätteid võib pidada „samaväärseks“ (vt selle kohta 10. juuli 2019. aasta kohtuotsus Reitbauer jt, C-722/17, EU:C:2019:577, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 12. mai 2021. aasta kohtuotsus Vereniging van Effectenbezitters, C-709/19, EU:C:2021:377, punkt 23). See järjepidevus tuleb tagada ka nende õigusaktidega kehtestatud kohtualluvuse eeskirjade kohaldamisala kindlaksmääramisel.
- 30 Pärast seda täpsustust tuleb veel tõdeda, et kuna põhikohtuasi kahe eraõigusliku poole vahel puudutab eelisõiguse olemasolu leiutistele, kuulub see vaidlus „tsiviil- ja kaubandusajade“ alla Brüsseli Ia määruse artikli 1 lõike 1 tähenduses. Lisaks olgu märgitud, et see vaidlus ei puuduta valdkonda, mis on jäetud välja selle määruse kohaldamisalast selle määruse artikli 1 lõike 2 kohaselt.
- 31 Eeltoodust tuleneb, et niisugune õiguslik olukord, nagu on kõne all põhikohtuasjas, milles esineb kolmanda riigi territooriumil asuv rahvusvaheline element, kuulub Brüsseli Ia määruse kohaldamisalasse.
- 32 Teiseks tuleb uurida, kas Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkt 4 on kohaldatav sellisele vaidlusele, nagu on kõne all põhikohtuasjas, mille eesmärk on väidetaval leiutaja või kaasleiutaja staatusel põhineva hagi raames kindlaks teha, millisele isikule kuulub õigus leiutistele, mida hõlmavad kolmandates riikides esitatud patenditaotlused ja neis väljastatud patendid.
- 33 Selle sätte kohaselt on menetluste puhul, mis seonduvad patentide, kaubamärkide, disainilahenduste või muude selliste hoiuleandmisele või registreerimisele kuuluvate õiguste registreerimise või kehtivusega, erandlik kohtualluvus selle liikmesriigi kohtutel, kus hoiulevõtmist või registreerimist taotletakse, kus see on toimunud või kus see loetakse toimunuks liidu dokumendi või rahvusvahelise konventsiooni tingimuste kohaselt.
- 34 Sellega seoses tuleb ühelt poolt märkida, et nimetatud sätte sõnastusest nähtub, et erandlik kohtualluvus patentide registreerimise või kehtivuse asjades on üksnes selle liikmesriigi kohtutel, mille territooriumil patendi hoiulevõtmise või registreerimise taotlemine toimus või loetakse toimunuks.
- 35 Käesoleval juhul, nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 26, ei esitatud põhikohtuasjas kõne all olevaid patenditaotlusi ning asjaomaseid patente ei antud välja mitte üheski liikmesriigis, vaid kolmandates riikides, nimelt USAs ja Hiinas. Kuna Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkt 4 sellist olukorda ei reguleeri, ei saa seda sätet pidada põhikohtuasjas kohaldatavaks.

- 36 Teiselt poolt tuleb märkida, et mingil juhul ei kujuta selline vaidlus, nagu on kõne all põhikohtuasjas, endast „patentide [...] registreerimise või kehtivuse“ vaidlust Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 tähenduses, mistõttu ei ole vaja selle sätte eesmärki arvestades jätta vaidlusi nende kohtute ainupädevusse, millel on vastava registriga sisuliselt ja õiguslikult lähedane seos, kuna neil kohtutel on paremad võimalused selliste vaidluste lahendamiseks, mis puudutavad asjaomase õiguse kehtivust, registreerimistaotluse esitamist või registreerimise vaidlustamist (vt selle kohta 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 37 Kuna artikli 24 punkt 4 kordab sisuliselt Brüsseli I määruse artikli 22 punkti 4 sisu, mis omakorda tuleneb Brüsseli konventsiooni artikli 16 punkti 4 ülesehitusest, siis tuleb, nagu on juba märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 29, tagada järjepidevus nende sätete tõlgendamisel (vt selle kohta 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 30 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 38 Väljakujunenud kohtupraktikast nähtub aga, et nendes sätetes kasutatud „patentide [...] registreerimise või kehtivusega“ seotud vaidluse mõiste on autonoomne mõiste, mille eesmärk on tagada ühetaoline kohaldamine kõikides liikmesriikides (15. novembri 1983. aasta kohtuotsus Duijnste, 288/82, EU:C:1983:326, punkt 19; 13. juuli 2006. aasta kohtuotsus GAT, C-4/03, EU:C:2006:457, punkt 14, ja 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 31).
- 39 Sellele mõistele ei tohi anda laiemat tõlgendust, kui nõuab selle eesmärk, kuna Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 toimetel jäävad pooled ilma neile muidu kuuluvast kohtu valiku õigusest ja teatud juhtudel tuleb neil pöörduda kohtusse, mis ei ole neist kummagi alalise elukoha järgne kohus (vt selle kohta Brüsseli konventsiooni artikli 16 punktiga 4 ja Brüsseli I määruse artikli 22 punktiga 4 seoses 26. märtsi 1992. aasta kohtuotsus Reichert ja Kockler, C-261/90, EU:C:1992:149, punkt 25, ning 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 32 ja seal viidatud kohtupraktika). Järelikult tuleb kõnealust kohtualluvuse erinormi tõlgendada kitsalt (10. juuli 2019. aasta kohtuotsus Reitbauer jt, C-722/17, EU:C:2019:577, punkt 38).
- 40 Nii on Euroopa Kohus täpsustanud, et „patentide [...] registreerimise või kehtivusega“ seotud vaidlustena Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 tähenduses tuleb käsitada vaidlusi, milles erandliku kohtualluvuse andmine selle liikmesriigi kohtutele, kelle territooriumil patent välja anti, on õigustatud sellega, et nendel kohtutel on paremad võimalused selliste vaidluste lahendamiseks, mis puudutavad patendi kehtivust või tühistamist, hoiuleandmist või registreerimist või varasemast hoiuleandmisest tulenevat prioriteedinõuet. Kui aga vaidlus ei puuduta patendi kehtivust või selle hoiuleandmise või registreerimise olemasolu, siis ei kuulu see vaidlus selle sätte kohaldamisalasse (15. novembri 1983. aasta kohtuotsus Duijnste, 288/82, EU:C:1983:326, punktid 24 ja 25; 13. juuli 2006. aasta kohtuotsus GAT, C-4/03, EU:C:2006:457, punktid 15 ja 16, ning 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 33 ja seal viidatud kohtupraktika).
- 41 Selles kontekstis leidis Euroopa Kohus, et nimetatud sättes ette nähtud erandliku kohtualluvuse reegel ei hõlma vaidlust, mis puudutab üksnes küsimust, kes on patendiõiguse omanik, või vaidlust, mille eesmärk on kindlaks teha, kas isik on õiguspäraselt kantud registrisse kaubamärgi omanikuna (15. novembri 1983. aasta kohtuotsus Duijnste, 288/82, EU:C:1983:326, punkt 26, ning 5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punktid 35–37 ja 43). Sellega seoses on Euroopa Kohus täpsustanud, et küsimus, kelle vara hulka

kuulub teatav intellektuaalomandi õigus, ei ole üldjuhul sisuliselt või õiguslikult seotud selle õiguse registreerimise kohaga (5. oktoobri 2017. aasta kohtuotsus Hanssen Beleggingen, C-341/16, EU:C:2017:738, punkt 37).

- 42 Käesoleval juhul ei ole põhikohtuasjas vaidlust patenditaotluse esitamise või patendi väljaandmise, patendi kehtivuse või tühistamise või varasemast hoiuleandmisest tuleneva prioriteedinõude üle, vaid küsimuses, kas FLIRi tuleb käsitada isikuna, kellele kuuluvad õigused asjaomastele leiutistele või nende osadele.
- 43 Esiteks tuleb märkida, et küsimus, kellele kuuluvad asjaomased leiutised, mis hõlmab ka küsimust, kes on nende leiutaja, ei puuduta mitte intellektuaalomandi õiguse taotlust või seda õigust kui sellist, vaid nende eset. Kuigi Euroopa Kohus on otsustanud – nagu on korratud käesoleva kohtuotsuse punktis 41 –, et küsimus, kelle vara hulka kuulub teatud intellektuaalomandi õigus, ei ole üldjuhul sisuliselt või õiguslikult seotud selle õiguse registreerimise kohaga, mis põhjendaks Brüsseli Ia määruse artikli 24 punktis 4 ette nähtud erandliku kohtualluvuse eeskirja kohaldamist, kehtib see kaalutlus ka vähemalt juhtumi kohta, kui see küsimus puudutab selle õiguse eset ehk leiutist.
- 44 Teiseks tuleb märkida, et leiutaja tuvastamine, mis on ainus põhikohtuasja vaidluse ese, on sissejuhatav küsimus ja seega erineb see hoiuleandmise või patendi väljaandmise küsimusest.
- 45 Samuti ei puuduta see hoiuleandmise kehtivust, kuna selle eesmärk on üksnes määrata kindlaks õigus kõnealustele leiutistele endile. Asjaolu, et õiguse puudumine leiutisele võib olla selle taotluse tühistamise alus, nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, ei oma seega tähtsust leiutaja staatust puudutavate vaidluste lahendamisel.
- 46 Kolmandaks erineb sissejuhatav küsimus leiutaja tuvastamise kohta ka kõnealuse väljaantud patendi kehtivuse küsimusest, kuna viimane ei ole põhikohtuasja ese. Isegi kui see tuvastamine eeldaks – nagu märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus – patenditaotluse patendinõudluste või asjaomase patendi uurimist, et teha kindlaks iga kaastöötaja panus leiutise loomisel, ei puuduta see uurimine seda, kas see leiutis on patentne.
- 47 Edasi tuleb märkida, et asjaolu, et asjaomase patendinõudluse või patenditaotluse uurimine võidakse läbi viia selle riigi patendiõiguse alusel, mille territooriumil see taotlus esitati või see patent välja anti, ei eelda ka Brüsseli Ia määruse artikli 24 punktis 4 sätestatud erandliku kohtualluvuse eeskirja kohaldamist.
- 48 Sellega seoses piisab märkimisest, et patendist tulenevate õiguste rikkumist käsitlev kohtuvaidlus eeldab ka selle patendiga tagatud kaitse ulatuse põhjalikku analüüsi selle riigi patendiõiguse seisukohast, mille territooriumil patent välja anti. Samas on Euroopa Kohus juba otsustanud, et kui puudub nõutav sisuline või õiguslik seos asjaomase intellektuaalomandi õiguse registreerimise kohaga, ei kuulu selline vaidlus mitte selle liikmesriigi kohtute erandliku kohtualluvuse alla, vaid Brüsseli Ia määruse artikli 4 lõike 1 kohaselt selle liikmesriigi kohtute üldpädevusse, mille territooriumil on kostja alaline elukoht (vt selle kohta 15. novembri 1983. aasta kohtuotsus Duijnste, 288/82, EU:C:1983:326, punkt 23, ja 13. juuli 2006. aasta kohtuotsus GAT, C-4/03, EU:C:2006:457, punkt 16).

- 49 Kõiki eeltoodud kaalutlusi arvestades tuleb eelotsuse küsimusele vastata, et Brüsseli Ia määruse artikli 24 punkti 4 tuleb tõlgendada nii, et seda ei kohaldata vaidlusele, millega soovitakse hagi, mis tugineb väidetavale leiutaja või kaasleiutaja staatusele, kindlaks teha, kas isikule kuulub õigus leiutistele, mida hõlmavad kolmandates riikides esitatud patenditaotlused ja väljastatud patendid.

Kohtukulud

- 50 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (üheksas koda) otsustab:

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. detsembri 2012. aasta määruse (EL) nr 1215/2012 kohtualluvuse ning kohtuotsuste tunnustamise ja täitmise kohta tsiviil- ja kaubandusajades artikli 24 punkti 4

tuleb tõlgendada nii, et:

sed ei kohaldata vaidlusele, millega soovitakse hagi, mis tugineb väidetavale leiutaja või kaasleiutaja staatusele, kindlaks teha, kas isikule kuulub õigus leiutistele, mida hõlmavad kolmandates riikides esitatud patenditaotlused ja väljastatud patendid.

Allkirjad